financieel belang in zijn onderneming geeft. Met medezeggenschap heeft dit echter niets te maken: deze moet langs een geheel andere weg benaderd worden (ondernemersraden). Zodoende vermijdt men ook het dubbele risico dat de werknemer, tevens aandeelhouder, loopt, hetgeen in de V.S. wel te dragen is, doch in ons land, met op zekerheid ingestelde werknemers moeilijk aanvaardbaar is. Het brengen van de werknemers in de effectensfeer is toe te juichen, maar of hij reeds rijp is voor aandelen moet betwijfeld worden. In ieder geval komen in de eerste plaats aandelen in beleggingsmaatschappijen in aanmerking, die een gespreid risico hebben, welke spreiding niet door de kleine spaarder zelf kan worden ter hand genomen.

KRONIEK

SOCIALE VERZEKERING

Op 11 januari stelde de S.E.R. zijn advies inzake de herziening van de invaliditeitsverzekering vast. De redactie stelt zich voor in de komende maanden aan de verschillende aspecten der ontworpen verzekeringstak artikelen te wijden en meent nu te kunnen volstaan met de weergave van enige hoofdpunten.

1. *Het object van de verzekering*
Het aan artikel 72 van de huidige invaliditeitswet ten grondslag liggende invaliditeitsbegrip, krachtens hetwelk invaliditeit is vermindering van het produktief arbeidsvermogen ten gevolge van een functiestoornis, en de daarin genoemde maatstaven voor het vaststellen van het resterende arbeidsvermogen, kunnen als uitgangspunten voor de nieuwe verzekering worden aanvaard. Voor wat betreft de omvang, welke de vermindering van het produktief arbeidsvermogen moet hebben bereikt, voordat invaliditeit in de zin der wet aanwezig is, is een wijziging gewenst, zodat ook bij gedeeltelijke invaliditeit aanspraken ontstaan. Volledige aansluiting bij het te dezen aanzien in de ongevallenverzekering gevolgde stelsel, hetgeen tot schatting van relatief kleine invaliditeitsverschillen zou nopen, moet medisch en praktisch onuitvoerbaar worden geacht. Het maximaal bereikbare is voorlopig een schatting in vier invaliditeitsklassen, resp. van 0—25%, 25—50%, 50—75% en 75—100% invaliditeit.

2. *De kring van verzekerden*
De invaliditeitsverzekering dient zich tot de loontrekkenden te beperken. Het uiteenlopen van de behoeften van de zelfstandigen aan een voorziening tegen geldelijke gevolgen van invaliditeit en de te verwachten moeilijkheden bij de inning van de premies van zelfstandigen met lage inkomens, maken het ongewenst de zelfstandigen in de verplichte invaliditeitsverzekering te betrekken.

De verzekering zal alle loontrekkenden, inclusief het overheidspersoneel, dienen te omvatten. Een premie- en uitkeringsloongrens, gelijk

aan die van de ongevallenwetten, is echter gewenst, aangezien van degenen, wier loon boven deze loongrens uitgaat, voor het meerdere het opleggen van een verplichting om zich te verzekeren tegen de geldelijke gevolgen van loonderving wegens invaliditeit, niet noodzakelijk moet worden geacht.

Het verdient geen aanbeveling voor zelfstandigen de mogelijkheid van vrijwillige toetreding tot de verzekering te openen. Het gevaar dreigt dan, dat alleen diegenen, wier gezondheidstoestand doet verwachten, dat zij te eniger tijd recht op de prestaties der verzekering kunnen doen gelden, zullen toetreden. De raad meent, dat door het stellen van medische voorwaarden aan de toetreding, dit gevaar onvoldoende kan worden gekeerd.

De raad acht het echter aanvaardbaar, dat wel de mogelijkheid wordt geopend van vrijwillige voortzetting der verzekering door degenen, wier verplichte verzekering een einde neemt. De raad acht dit billijk, aangezien in het voorgestelde verzekeringsstelsel niet past, dat op grond van de verrichte premiebetaling individuele aanspraken op uitkering worden geschapen, welke in stand blijven, nadat de plicht tot premiebetaling een einde heeft genomen. Tot vrijwillige voortzetting zouden slechts toegelaten dienen te worden degenen, wier verzekeringsplicht ten minste drie jaren heeft geduurd. Ten einde hen in de gelegenheid te stellen van de mogelijkheid tot voortzetting gebruik te maken, ware aan de aanspraken uit de verzekering na de beëindiging van de verzekeringsplicht een nawerking van vier weken te geven. Enige leden van de raad achten een dergelijke vrijwillige voortzetting van de verzekering in strijd met de vooropgestelde opzet daarvan.

3. *De prestaties der verzekering*

a. de uitkeringen ter gedeeltelijke compensatie van de loonderving.

De invaliditeitsverzekering geeft slechts dan een redelijke compensatie van door invaliditeit veroorzaakte loonderving, indien de uitkeringen verband houden met het gederfde loon en de mate van invaliditeit. Aangezien medisch en praktisch slechts een schatting van de invaliditeit in vier klassen mogelijk is, betekent dit, dat voor invaliditeit, gelegen tussen het minimum- en het maximumpercentage van elke klasse, een bepaald percentage van het gederfde loon dient te worden uitgekeerd. Voorgesteld wordt deze percentages als volgt vast te stellen:

invaliditeits-klasse	percentage dagloon
0— 25%	0%
25— 50%	20%
50— 75%	45%
75—100%	70%

Het deel van het loon, uitgaande boven de uitkeringsloongrens, wordt voor het bepalen van de uitkering niet in aanmerking genomen. Aangezien loonwijzigingen tijdens de uitkeringsduur de omvang van loonderving beïnvloeden, kan de doelstelling der verzekering slechts ten volle worden verwezenlijkt door aanpassing van de uitkeringen aan de wijzigingen in de algemene loonindex.

Gelet op de omstandigheid, dat met de totstandkoming van de Algemene Ouderdomswet de ouderdom als een zelfstandige oorzaak van inkomensderving is aangemerkt, is er geen reden daarnaast na het bereiken van de 65-jarige leeftijd een vergoeding wegens loonderving uit hoofde van invaliditeit toe te kennen. De uitkeringen krachtens de invaliditeitsverzekering waren daarom bij het bereiken van de 65-jarige leeftijd te beëindigen. Voorts dient cumulatie van uitkerin-

gen krachtens de invaliditeitsverzekering met uitkeringen krachtens de ongevallen- en ziekengeldverzekering te worden voorkomen. Hiertoe ware te bepalen, dat behoudens enkele uitzonderingen recht op invaliditeitsuitkering eerst ingaat nadat de maximumperiode, gedurende welke recht bestaat op ziekengeld, is verstreken en dat geen recht op invaliditeitsuitkering bestaat, indien ter zake van de uit een stoornis voortvloeiende loonderving aanspraak bestaat krachtens een der wettelijke ongevallenverzekeringen. Voor de verzekerden, die niet tevens verzekerd zijn krachtens de wettelijke ziekengelduitkering, ware te bepalen, dat aanspraak op invaliditeitsverzekering eerst ontstaat, nadat de arbeidsongeschiktheid een jaar heeft geduurd. Voor de verzekerden, die niet verzekerd zijn krachtens een der wettelijke ongevallenverzekeringen, verdient overweging een regeling, welke voorkomt, dat door betaling van de premie van de invaliditeitsverzekering zowel het invaliditeits- als het ongevallenrisico wordt gedekt.

Teneinde misbruik van de verzekering te voorkomen, moet het gewenst worden geacht, dat het uitvoeringsorgaan bevoegd is uitkering te weigeren als de arbeidsongeschiktheid is ingetreden binnen een jaar na de aanvang van de verzekeringsplicht en zij redelijkerwijs het gevolg kan worden geacht van de gezondheidstoestand van de verzekerde bij de aanvang van de verzekeringsplicht.

b. de revalidatie.

Tot herstel of ter vergroting van de arbeidsgeschiktheid dient de mogelijkheid te worden geopend, dat krachtens de verzekering genees- en heelkundige behandeling en andere voorzieningen, zoals omscholing, hulpmiddelen e.d., worden verstrekt. De beslissing hierover dient aan het uitvoeringsorgaan te worden overgelaten.

Bij weigering om een voorgeschreven behandeling te volgen, zal het uitvoeringsorgaan bevoegd dienen te zijn tot gehele of gedeeltelijke intrekking van de uitkering over te gaan, resp. bij een preventieve behandeling bij voorbaat te beslissen, dat geen uitkering wordt verleend, indien later invaliditeit intreedt. Indien het ondergaan van een medische ingreep wordt voorgeschreven, dient, alvorens aan de weigering financiële consequenties voor de verzekerde worden verbonden, naar analogie van art. 27*b* der Ongevallenwet, een bijzondere procedure te worden gevolgd teneinde vast te stellen, of de aangevoerde bezwaren medisch gegrond zijn.

4. *Het opbrengen der middelen; de economische gevolgen*

Bij aanpassing van de uitkeringen aan wijzigingen van de algemene loonindex is financiering door middel van een omslagstelsel het meest doelmatig.

Gelet op het collectieve karakter der verzekering en op de vaststelling van de uitkeringen als een percentage van het loon, ligt het in de rede ook de premie uit te drukken in een percentage van het loon, zoals dit is omschreven in paragraaf 2 van de Coördinatiewet Sociale Verzekering, met dien verstande, dat het deel van het loon, dat uitgaat van boven de premieloongrens, voor de premieberekening niet in aanmerking wordt genomen.

Een deel van de raad is van mening, dat van alle verzekerden een uniform percentage van het premieplichtige loon moet worden geheven; bij premievaststelling per bedrijfsvereniging zouden als gevolg van de lange duur van een deel der uitkeringen en van de financiering volgens het omslagstelsel premieverschillen

ontstaan, die naar het oordeel van dit deel van de raad niet gerechtvaardigd zijn. Een ander deel van de raad is van oordeel, dat uitvoering van de verzekering door bedrijfsverenigingen het vaststellen van de premie door elke bedrijfsvereniging afzonderlijk insluit, tenzij overwegende technisch-administratieve of economische bezwaren zich hiertegen verzetten. Dergelijke bezwaren doen zich naar het oordeel van dit deel van de raad niet voor.

De premie zal waarschijnlijk plm. 2,5% van de premieplichtige loonsom bedragen. De economische repercussies van invoering der verzekering hangen samen met de economische situatie op het tijdstip, dat invoering overwogen wordt. In verband daarmede heeft de raad zich onthouden van een uitspreken van een oordeel over de bij de invoering te nemen loonpolitieke maatregelen.

5. *De organisatie van de uitvoering*

Overeenkomstig de Organisatiewet Sociale Verzekering zal de invaliditeitsverzekering door de bedrijfsverenigingen dienen te worden uitgevoerd. Ten einde te waarborgen, dat ten aanzien van de invaliditeitsschatting en de beoordeling van de revalidatiemogelijkheid gelijke maatstaven worden aangelegd, zullen coördinatiemaatregelen ten aanzien van de medische beoordeling moeten worden genomen.

De raad acht een voldoende coördinatie gewaarborgd, indien wordt voorgeschreven, dat de adviezen van de medische diensten der bedrijfsverenigingen betreffende aanvragen om toekenning van invaliditeitsuitkering aan de besturen worden voorgelegd, voorzien van het oordeel van een centraal beoordelingsorgaan. De grootst mogelijke minderheid van de raad acht het voor een voldoende coördinatie van de medische beoordeling noodzakelijk dat de invaliditeitsschatting en de beoordeling van de revalidatiemogelijkheid door een centraal medisch orgaan zullen geschieden, dat ten behoeve van alle bedrijfsverenigingen werkzaam is.

6. *De wenselijkheid van één wettelijke regeling tegen geldelijke gevolgen van arbeidsongeschiktheid*

De vraag, of het aanbeveling verdient de ziekengeld-, invaliditeits- en ongevallenverzekering tot één wettelijke verzekering tegen geldelijke gevolgen van arbeidsongeschiktheid samen te vatten, heeft de raad niet expliciet behandeld, omdat een dusdanige unificatie de invoering van de noodzakelijke verbeteringen in de invaliditeitswetgeving ongetwijfeld zou vertragen. Wel is gestreefd naar een verzekeringsstelsel, dat geen elementen bevat, welke voor het tot stand komen van een wettelijke verzekering tegen geldelijke gevolgen van arbeidsongeschiktheid een belemmering kunnen vormen.

7. *De overgangsregeling*

De bij de invoering van de nieuwe invaliditeitsverzekering vereiste maatregelen in verband met de uit de huidige Invaliditeitswet verkregen aanspraken op ouderdoms-, invaliditeits-, en weduwen- en wezenrenten, zullen in een afzonderlijk advies worden behandeld.

ARBEIDSVOORZIENING

Arbeidsmarkt. Tijdens de maand januari werd de ontwikkeling van het werkloosheidsverloop vrijwel uitsluitend bepaald door het winterseizoen.

De totale geregistreerde mannelijke arbeidsreserve steeg van 50.018 tot 55.384, derhalve met 5.336. Het aantal werkloze mannen nam af van 40.129 tot 39.619, terwijl de bezetting van de aanvullende werken met 5.866 toenam en per einde januari 15.755 bedroeg.

De stijging van de werkloosheid deed zich vooral voor in de bouwnijverheid en in de landbouw, waarmede dan tevens een toeneming van het aantal ingeschreven losse arbeiders gepaard ging. Voorts vond een toeneming van geringe omvang plaats in de metaalnijverheid, de voedings- en genotmiddelenindustrie en onder het handels- en transportpersoneel.

Wat de bouwvakberoepen betreft betrof de toegenomen werkloosheid vooral grondwerkers en gravers, die bij enige gereedgekomen weg- en rioleringswerken waren vrijgekomen. Hoewel in de bouwnijverheid in het algemeen door de zachte weersomstandigheden kon worden doorgewerkt, was men toch nog weinig geneigd om met nieuwe objecten te beginnen, zulks in verband met de vrees voor vorst en sneeuw. De gunstige verwachtingen welke hieromtrent aan het einde van de maand werden uitgesproken, hebben intussen het aantal aanvragen om bouwvakarbeiders, dat zich in dalende lijn bewoog, weer doen toenemen.

De stijging van de werkloosheid met ruim 5.000 mannen moet voor de maand januari betrekkelijk gering worden geacht. In dezelfde maand van het vorige jaar bedroeg de stijging 7.000. Destijds viel onmiddellijk daarop een strenge winterperiode in, hetgeen een belangrijke stijging van de werkloosheid betekende. Het jaargemiddelde van 1956 ad 37.000, dat overigens een zeer laag niveau heeft bereikt, werd hierdoor beïnvloed. Met het oog op bepaalde sombere verwachtingen voor het werkloosheidsniveau van 1957 in het kader van de maatregelen inzake bestedingsbeperking, kan de lage inzet van 1957 niet anders dan bemoedigend worden genoemd.

De seizoenwerkloosheid nam in januari uiteraard toe, terwijl ook het aantal minder geschikten steeg, doordat dezen in geval van vermindering of stagnatie in de werkgelegenheid veelal het eerst worden afgestoten.

Het aantal openstaande aanvragen liep gedurende de maand januari met rond 3.000 terug en bedroeg voor mannen nog 60.674. Deze daling deed zich vooral in de bouwnijverheid en in de metaalnijverheid gevoelen, enerzijds door de invloed van het seizoen, doch anderzijds — en dit geldt vooral de metaalnijverheid — ook door de plaatsing van seizoenarbeiders, arbeiders uit de overschotgebieden en van Hongaarse vluchtelingen in de industrie.

De werkloosheid van vrouwen nam in de verslagmaand toe van 3.673 tot 3.780 en betrof voornamelijk handels- en kantoorpersoneel. De vraag naar vrouwelijk personeel nam nog iets toe nl. van 35.174 tot 35.845.

Een overzicht van de geregistreerde mannelijke arbeidsreserve en van de vraag naar mannen op het einde van januari 1956 en 1957 geeft de tabel op blz. 118.

H. P. M. WILLEBRANDS

Geregistreerde arbeidsreserve van en vraag naar mannen

Bedrijfsklassen	Geregistreerde arbeidsreserve		Openstaande aanvragen	
	eind jan. 1956	eind jan. 1957	eind jan. 1956	eind jan. 1957
Aardewerk, baksteen	376	264	1109	1487
Bouwnijverheid	12244	9530	4212	5958
Hout, kurk, stro	172	131	2441	2777
Kleding	181	81	349	456
Leder, rubber enz.	89	56	1433	1635
Veenderijen	1829	1462	5	—
Metaalnijverheid	1601	1530	25225	26697
Textielnijverheid	182	115	2017	2845
Voedings- en genotmiddelen	589	456	2038	2321
Landbouwbedrijven	20673	15220	810	793
Handel	1098	1018	401	445
Hotelpersoneel	1486	1328	678	496
Scheepvaartpersoneel	707	572	362	157
Niet varend transportpersoneel	1926	1506	1174	1350
Kantoorpersoneel enz.	1758	1344	2368	2274
Losse arbeiders	8415	7426	2475	2949
Overige Bedrijfsklassen	2966	2292	8704	8334
Minder geschikten	13392	11053	—	—
Totaal	69684	55384	55801	60974

NIEUWE UITGAVEN

DE FEBRUARI-RAMP, *J. E. Ellemers, Van Gorcum te Assen 1956, 126 p., f 9,75* (8)

Als ik dit schrijf, is het op de dag af vier jaren geleden, dat de februari-ramp plaatsgreep en enige weken lang nieuws voor de voorpagina opleverde. Zij is door latere gebeurtenissen allang weer naar de achtergrond geschoven, hetgeen echter niet betekent dat zij zacht en kalm — in tegenstelling tot het brullende geweld van de vliegende storm — uit onze herinnering zou zijn weggegleden. Is daar in Zuid-Holland niet overal de bedrijvigheid te bespeuren van het Delta-plan en klinkt in de rampgebieden niet overal het gehamer van de nieuwbouw? In dit boekje vindt men het resultaat van een onderzoek, verricht door sociologen en sociaal-psychologen, uitgevoerd onder geëvacueerden en ook in het rampgebied. Tot het onderzoek werd geïnspireerd door de National Academy of Sciences-National Research Council te Washington. De uitvoering lag in handen van Isonevo, het Instituut voor sociaal onderzoek van het Nederlandse volk. Het doel van het onderzoek was inzicht te verwerven in de sociale en sociaal-psychische processen, welke zich in extreme situaties voordoen, opdat het bestrijden van de nood en het lenigen van de na rampen optredende ellende doeltreffender zouden kunnen geschieden.

Het geschrift (helaas zonder foto's en kaarten) telt vier hoofdstukjes, t.w. de ramp, de redding, de evacuatieperiode, het herstel. In een bijlage worden enige praktische conclusies aangegeven. Zo wordt gewezen op de noodzaak van een goed waarschuwingssysteem. Ook zijn

„mechanismen van sociale beheersing" nodig (politie, brandweer, rode kruis, etc). Er moet een noodcommunicatienet bestaan. Bij de eerste hulp moet men oppassen in een roes van medelijden niet meer toe te zeggen dan gedurende lange tijd aangeboden kan blijven.

ARBEIDSVREUGDE VOOR ALLEN, *Human Relations, Dr J. L. Dirickx, Raad en daad-serie nr 2, Jan van Tuyl N.V. te Zaltbommel 1956, 78 p., f 2,90.*

In deze serie verscheen als eerste werkje het boekje van de bedrijfsarts Lammers over bedrijfsgeneeskunde. Helaas is door de uitgever verzuimd dit te vermelden, al noemt hij het wel bij wat nog zal verschijnen. Voor de manager zal het boekje van Amy Groskamp ten Have over „Krijgt u gasten" geschikt zijn, voor zijn vrouw wellicht „Wat weet u van uw eigen bontjas?", voor beiden van Dr Wester: „Alcohol vriend en vijand van de mens". Maar daarmee zijn de sociale onderwerpen dan ook zo goed als uitgeput. Schr. is bedrijfspsycholoog en vertelt op plezierige wijze van het onderwerp, dat tegenwoordig zo in de mode is, maar waarover de mensen niet genoeg kunnen worden voorgelicht, mits dit op de juiste wijze geschiedt. Schr. doet dat zeker, al is het jammer, dat hij zijn onderwerp alleen vanuit de psychologische hoek benadert. „Menselijke verhoudingen duiden op het geheel van de betrekkingen, de interacties en wisselwerkingen die er kunnen bestaan tussen mensen, die als individu of als lid van een groep tegenover elkaar komen te staan." Ik vraag me af, of wij, als we het over menselijke verhoudingen in de onderneming hebben, daarbij ook niet doelen op *menselijke* verhoudingen, zodat het ethische element niet voorbijgegaan kan worden. Ook mis ik in dit boekje, dat overigens uitstekend is, verwijzingen naar de Nederlandse ondernemingsstructuur met haar kernen, ondernemingsraden en contacten met vakverenigingen van werkgevers en arbeiders, uitvoeringsorganen van sociale verzekering, p.b.o. etc. Ook hier (juist hier) liggen gewichtige menselijke verhoudingen.

RAPPORT VAN DE COMMISSIE TOT BESTUDERING VAN DE JURIDISCHE EN ECONOMISCHE ASPECTEN VAN DE VOORRECHTEN VAN DE FISCUS, *Geschriften van de Vereniging voor Belastingwetenschap, nr 92, N. Samsom n. v. te Alphen aan den Rijn 1956, 116 p.*

In dit geschrift komt in het hoofdstuk over de verhouding tussen fiscus en verschillende groepen van crediteuren in de praktijk een paragraaf voor over de fiscus en de sociale verzekeringspremies. Hierin wordt zeer summier en voornamelijk refererend geschreven over de rangorde der verschillende takken van verzekering en over de kwestie, welk moment beslissend is voor de vraag of nu de Coördinatiewet is ingevoerd, de naar de oude wetten concurrente premies voor preferentie in aanmerking komen.

Onder de conclusies is t.a.v. de sociale verzekeringpremies opgenomen, dat bepaalde ten behoeve van kredietverstrekkers gedane voorstellen slechts zullen baten, als het huidig systeem van invordering der premies blijft bestendigd. Deze invordering zal daarom dienen te worden gecoördineerd met die der belastingen. Het verdient aanbeveling, aldus eindigt de suggestie, haar uitsluitend aan de belastingdienst op te dragen.

TRADE UNIONS, *Eric L. Wigham, Oxford University Press, London 1956, 277 p., 7 sh 6.*

In 7 hoofdstukken (t(rade) u(nions) today; t.u. and their history; t.u. and their members; t.u. and industry; t.u. and the state; t.u. and the

world; t.u. and the future), benevens een bibliografie en een zeer uitgebreid zakenregister (waarom hebben Nederlandse boeken die zo weinig?) geeft schr. een uitstekend overzicht van de huidige stand van zaken. Het boekje is zakelijk, nuchter en openhartig. Gedurende de laatste oorlog, toen Bevin minister van arbeid was, deden de t.u. voortreffelijk werk en toonden ze grote verantwoordelijkheid. Ook deden ze veel aan opvoeding. Hierin slaagden ze niet geheel en toen de labour-regering plaatsmaakte voor een conservatief kabinet, „the trade unions gradually began to turn back towards their old and easier ways, though they did not abandon the essentials of their new attitudes".

Als voorbeeld van de uitstekende behandeling en de helderheid van goed Engels neem ik nog de volgende passage over. „Even the leaders dit not wholly accept the logical consequences of their policy. It can hardly be possible to plan an economy and leave wages free. (Redistribution of income, as the unions discovered, could be better brought about by political than industrial action.) It can hardly be possible to maintain full employment and leave wages free. It can hardly be possible for workers to have a say in every decision and at the same time be free to fight against any decision. The logical consequences of their policy would have been a major change in union functions, so that they were no longer concerned with competitive wage negotiations industry by industry, except to interpret and administer more general decisions, no longer mainly protective, but primarily concerned in helping to raise industrial productivity and ensure that individuals and groups among their members received just treatment. The great problem to be faced was how that change could be brought about without sacrificing the trade unions' independence which is one of the safeguards of democracy."

WAGES, *Maurice Dobb, At the university press, revised ed. 1956, 201 p. 8sh 6.* Dit is een boekje, zoals het alleen weer door Engelsen geschreven kan worden: bondig, to the point (geen wonder dat hiervoor geen goede vertaling bestaat) en vlot leesbaar. Het is een geschrift ván een econoom vóór economen, maar dient aan arbeidsrechtbeoefenaars ook niet onbekend te blijven. Te veel moeten dezen met begrippen als „rechtvaardig" en „onrechtvaardig", „sociaal minimum", „sociale zekerheid" e.d. werken om het zonder kennis van economische basisfeiten en gegevens te kunnen stellen. Het boekje van Dobb (fellow and lecturer of Trinity College, Cambridge) behandelt The wage system (I), Wages and the standard of life (II), The payment of wages (III), Theories of wages (IV), Wages and bargaining-power (V), Wage differences (VI), The state and wages (VII). De eerste druk van dit boekje dateert van 1928 en kreeg een voorwoord van Keynes mee. De drukken van 1946 en 1956 brachten belangrijke wijzigingen aan, maar het valt op dat in het paragraafje State Arbitration met geen woord wordt gerept van het Nederlandse systeem, niettegenstaande de tekst van een lezing van collega Levenbach hierover toch in het Engels beschikbaar is. Op meerdere plaatsen trouwens merkte ik op, dat schr. uitweidingen vermijdt, als zij wel nodig geweest waren. Maar dat is dan het bezwaar van de overigens aanwezige kwaliteiten van bondigheid en overzichtelijkheid.

MEASUREMENT OF RESPONSIBILITY, *A study of work, payment and individual*

capacity, Elliott Jaques, Tavistock Publications Ltd, London 1956, 143 p., 15 sh.

„The book, in style as well as in content, is intended for economists, sociologists, political scientists, psychologists, and other social scientists — as well as industrialists, trade unionists, government officials, and other administrators who are concerned with these problems", kortom, zou ik er aan willen toevoegen, voor allen die sociale belangstelling hebben. Het probleem, dat door schr. aan de orde is gesteld, betreft de juiste betaling voor de arbeid en de verlening van de juiste positie aan de arbeider. „There is no equivalent measure for individual capacity or for level of work" (p. 4). Schr. tracht nu een goede maatstaf op te sporen en komt daarbij tot verrassende conclusies. In de eerste plaats meent hij, dat de mensen de verantwoordelijkheid van hun functie afmeten aan de mate van vertrouwelijkheid (geheimhouding) die van hen wordt gevraagd. In de tweede plaats wordt de omvang dier verantwoordelijkheid bepaald door de tijdsduur der vertrouwelijkheid. Schr. meent nu dat deze maatstaf („the time-span of discretion", p. 32) duidelijk te zien geeft, dat mensen in het bezit van dezelfde hoeveelheid vertrouwelijkheid onafhandelijk van elkaar tot precies dezelfde eisen aangaande beloning en positie komen. Intuïtief, zo stelt schr. tenslotte vast, gaat het bedrijfsleven van deze maatstaven reeds uit, maar maakt het deswege ook vele afleidingsfouten.

Het onderzoek bij de Glacier Metal Company brengt schr. dan tot herwaardering van de arbeid, zijn beloning, iemands positie en iemands geschiktheid om zelfstandig vertrouwelijk werk uit te voeren.

HET PROGRESSIEVE DENKEN OVER SAMENLEVING EN BEDRIJF, *oratie prof. dr P. Kuin, Tjeenk Willink te Haarlem 1956, 23 p., f 1,50.*

In een boeiend en interessant betoog voert de nieuwe buitengewoon hoogleraar in de economische sociologie (waaronder begrepen de bedrijfssociologie) ons langs drie aspecten van de progressiviteit. Hij behandelt wezen en dragers van de progressieve levenshouding, de evolutie van het progressieve denken, het progressieve toekomstbeeld. Aardig is hoe hij de beweegredenen van progressieve denkers analyseert (slechte herinneringen aan het verleden, de visie van leiders, kritische waarnemers). Goed is ook hoe schr. laat zien hoe de geschiedenis een opeenvolging van progressieve stromingen toont en deze zichzelf steeds opnieuw overleven. Op sociaal-economisch terrein zijn de progressieve arbeiders en de progressieve burgers naar elkaar toe gegroeid. De huidige inhoud van het progressieve denken op sociaal en economisch gebied acht schr. te bestaan uit: *a.* vermindering of althans beperking van de ongelijkheid in de verdeling van het maatschappelijk inkomen tussen de verschillende groepen der samenleving; *b.* beveiliging van de maatschappelijk zwakken tegen de economische risico's van ziekte, invaliditeit, ouderdom en werkloosheid; *c.* bevordering van de maatschappelijke ontplooiings- en stijgingskansen van begaafden uit minder gegoede milieu's; *d.* erkenning van vakbonden en werknemersvertegenwoordigers als volwaardige partners in het overleg, zowel binnen de onderneming als op het niveau van de bedrijfstakken of in nationale organen; *e.* positieve waardering van de taak der overheid bij de leiding van het economische leven en de coördinatie van groepsbelangen; *f.* bereidheid tot internationale samenwerking en Europese integratie; *g.* geneigdheid tot tempering van het winstmotief

en versterking van het dienstmotief, tempering van het individualisme en versterking van de solidariteit. Bij de bespreking van het progressieve toekomstbeeld merkt schr. op, dat bedrijfssociologie en bedrijfspsychologie hebben aangetoond, dat de arbeiders niets geven om de eigendomskwestie bij de onderneming, maar gevoelig zijn voor het sociale aanzien der onderneming en van het beroep, de waardering van het eigen gezin, de verhouding tot de baas, de rechtvaardigheid van de directeur, de eigen plaats tegenover de collega's (p. 20).

DE TOEPASSING VAN DE WET OP DE ONDERNEMINGSRADEN, *H. J. Vermeulen en B. Roolvink, uitg. C.N.V., 2e druk 1956, 39 p., f 0,50.*
Dit geschrift valt uiteen in twee delen. Het eerste deel behelst een toelichting op het standpunt van het christelijke vakverbond op medezeggenschap en ondernemingsraden (p. 5—22); het tweede deel bevat een commentaar op de hoofdpunten der wet (p. 23—37). In de eerste afdeling wordt ingegaan op het verschil tussen medeweten, medespreken en medebeslissen. Het verzet tegen de economische medezeggenschap schrijven de samenstellers toe aan *a.* de vrees voor elke vergroting van de invloed der arbeiders (met deze groep valt niet te praten, constateert het rapport); *b.* de mening, dat arbeiders nog niet genoeg ontwikkeld zijn voor de uitgebreide vorm van medezeggenschap; *c.* het verzet tegen de uiterste vorm van medezeggenschap, te weten het medebeslissen. Schr. erkennen dat de zaak bij dat medebeslissen moeilijk ligt, maar zijn toch van oordeel dat bij de beslissingen op lange termijn (uitbreiding of inkrimping van de onderneming, wijziging van de werkmethode, etc.) wel degelijk gelegenheid tot medezeggenschap aan de kant van de arbeiders zou kunnen en moeten bestaan. Hoe schr. zich dat medezeggen in uiterste vorm, dus als *mede*beslissen indenken, vertellen zij niet, al draait natuurlijk alles om de kwestie van de uiteindelijke beslissingsbevoegdheid. Ik zelf vrees, dat de gezagsstructuur, waarop de ondernemingsgewijze samenwerking berust, zich tegen het beslissingsrecht van arbeiders zal blijven verzetten, zijnde dit recht bij uitsluiting voorbehouden aan hem, die uit hoofde van zijn functie het gezag in de onderneming uitoefent. De formele doeleinden van medezeggenschap zullen daarom m.i. buiten de onderneming (op nationaal en bedrijfstakniveau) verwezenlijkt dienen te worden, terwijl de materiële doeleinden zijn na te streven met medeweten, medeadviseren en goede menselijke verhoudingen (zie ook de conclusie van collega Kuin).

COMMUNICATIE *in de kleine onderneming, publikatie nr 6 van de N.I.V.E. serie In De Roos, 18 p., f 1,50.*
Communicatie, daarom gaat het ook bij de medezeggenschap. Want de behoefte der arbeiders om gekend en erkend te worden vloeit mede voort uit het tekort aan communicatie tussen leiding en hen. Bij goede communicatie beperkt het gezag van de ondernemer zich niet tot hem, maar strekt dat zich uit tot de verantwoordelijke arbeider toe. Deze brochure vertelt een en ander over de mogelijkheden en wegen van communicatie, zowel op het terrein der gezagsstructuur, de menselijke verhoudingen als de interne organisatie en het contact met de cliënt.

v.E.

Nederland en de I.A.O.
De Directeur-Generaal heeft d.d. 28 november ll. de Nederlandse ratificatie geregistreerd van het verdrag van 1921 inzake de minimumleeftijd van toelating tot de arbeid in de landbouw. Tevens werd een verklaring geregistreerd, waarin Nederland mededeelde, dat het niet kan overgaan tot aanvaarding voor Suriname van de verplichtingen voortvloeiend uit het verdrag van 1951 inzake de methoden voor de vaststelling van minimumlonen in de landbouw, zulks i.v.m. de bestaande loonsystemen aldaar. Mochten echter minimumlonen worden vastgesteld, dan zal met de bepalingen van het verdrag rekening worden gehouden.

Uit het V.V. voor Sociale Zaken: „Vele leden drongen er opnieuw op aan, dat de Regering overga tot ratificatie van het Internationaal arbeidsverdrag betreffende gelijke beloning van mannen en vrouwen voor arbeid van gelijke waarde, Is ook de tot stand gebrachte wijziging t.a.v. de loonpolitiek voor de Regering geen reden haar standpunt in dezen te herzien?

Kan de Minister mededelen, wanneer de indiening van ontwerpen van Rijkswet tot bekrachtiging van de internationale arbeidsverdragen betreffende vakantie met behoud van loon in de landbouw en minimumnormen van sociale zekerheid is te verwachten?"

Uit de M.v.A.: T.a.v. de gelijke beloning .... „wijst de ondergetekende erop, dat het standpunt, dat de regering te dezen aanzien tot nu toe heeft ingenomen, geen wijziging heeft ondergaan. De vraag of dit standpunt tengevolge van de jongste maatregelen op het gebied van de loonpolitiek zou kunnen worden herzien, dient ontkennend te worden beantwoord. Deze maatregelen toch betreffen het beleid t.a.v. de lonen en hebben geen betrekking op de wettelijke bevoegdheden, zoals deze in het B.B.A. zijn neergelegd.

Eerst indien de in dit besluit verankerde directe verantwoordelijkheid van de centrale overheid geheel zou zijn of worden opgeheven, zou ratificatie mogelijk zijn, Zou men echter in dit laatste geval tot ratificatie overgaan, dan zou zulks — zolang het beginsel nog geen voldoende verwezenlijking heeft gevonden — slechts voedsel geven aan de vaak gehoorde klacht, dat de doeleinden van de I.A.O.verdragen toch niet worden gerealiseerd, zelfs niet door de landen die zodanige verdragen bekrachtigd hebben. In dit opzicht heeft ons land een reputatie op te houden."

T.a.v. de twee laatste bovengenoemde verdragen wordt medegedeeld dat goedkeuringsontwerpen reeds bij de Raad van State, resp. vrijwel gereed zijn.

De 133ste zitting van de Raad van Beheer.
I. Mc. Nair-rapport.
Een van de belangrijkste punten van de agenda van deze zitting was de behandeling van het rapport van de commissie-Mc. Nair, een commissie van drie, die een onderzoek heeft ingesteld naar de mate, waarin de organisaties van werkgevers en werknemers onafhankelijk zijn van de overheid. In herinnering zij gebracht dat de bedoeling van dit onderzoek was een uitweg te helpen vinden uit de moeilijkheden naar aanleiding van de samenstelling van de delegaties uit de totalitaire landen. (Zie voor de inhoud van dit rapport: Mag. Dr Stokman nr 9, blz. 507, en

Kr. in nr 4, blz. 265, beide van 1956.)

Een weg uit de impasse heeft, wat waarschijnlijk ook niemand verwachtte, deze zitting van de Raad niet opgeleverd. De werkgeversgroep had een voorstel tot wijziging van het Statuut gedaan in die zin, dat landen, die geen vrije vakverenigingen kennen, slechts regeringsgedelegeerden naar de I.A.O. kunnen afvaardigen. De arbeidersgroep, die twee jaar geleden een dergelijk voorstel had gedaan, gaf nu daaraan geen steun, omdat deze wijziging waarschijnlijk niet de twee-derde meerderheid zou halen en, werd ze aangenomen, veel uittredingen zou veroorzaken. De regeringsgroep stelde zich achter het universaliteitsbeginsel, dat h.i. medebrengt, dat alle landen zonder dergelijke voorwaarden lid van de I.A.O. moeten kunnen zijn. Het voorstel van de werkgevers, dat alleen steun kreeg van de Chinese nationalistische regering werd met 29 tegen 11 stemmen verworpen. Besloten werd daarop de Directeur-Generaal te verzoeken aan de volgende zitting van de Raad een rapport over te leggen over de mogelijkheid om

a. een vast orgaan in te stellen voor het constateren van feiten met betrekking tot de vrijheid van vakvereniging in de aangesloten landen,

b. verbetering te brengen in de werkmethoden op de conferentie en in de commissies.

II. De agenda voor de conferentie van 1958.

In de vorige kroniek werd melding gemaakt van een aantal onderwerpen, welke men in de nabije toekomst voor opneming in een verdrag of aanbeveling geschikt achtte. Op de najaarszitting moest de Raad hierover definitief beslissen. Besloten werd op de agenda van de conferentie van 1958 te plaatsen als nieuwe onderwerpen: de organisatie van medische diensten in het bedrijf en de arbeidsvoorwaarden van vissers.

Daarbij komen dan als resultaat van de 41ste zitting waarschijnlijk voor tweede discussie: discriminatie t.a.v. de werkgelegenheid en arbeidsvoorwaarden van plantage-arbeiders.

Niet aanvaard werden de onderwerpen: verkorting van de werktijd, technische hulpverlening en de samenwerking van werkgevers en werknemers op bedrijfstakniveau. De verkorting van de werktijd, waarover door een speciale commissie advies was uitgebracht, zal op de volgende zitting van de Raad opnieuw besproken worden.

III. Industriële commissies.

Aanvaard werd de uitnodiging van de Duitse Bondsrepubliek om de zesde zitting van de commissie voor het continentaal vervoer te Hamburg te houden. Datum: 11-23 maart. In behandeling komt o.a. een rapport van een commissie van deskundigen omtrent de wijze, waarop chauffeurs in dienstbetrekking wettelijk beschermd kunnen worden tegen burgerrechtelijke aansprakelijkheid op grond van hun betrekking.

IV. Ongevallen in de steenkolenmijnen.

Besloten werd tot het houden van een bijeenkomst van deskundigen om maatregelen te vinden ter voorkoming van ongevallen in mijnen door brand en elektriciteit.

Aan de orde kwamen verder o.a. nog klachten inzake de inbreuken op de vrijheid van vakvereniging in Polen, Hongarije, Sovjet-Rusland en Venezuela; een rapport van een commissie onder leiding van Prof. Bertil Ohlin inzake de sociale aspecten van de Europese economische samenwerking en de voorbereiding van de maritieme conferentie van 1958.

Relaties tussen werkgevers en werknemers.

De verhouding tussen werkgevers en werknemers op de verschillende niveaus en de menselijke betrekkingen in de onderneming maken tegenwoordig een steeds belangrijker deel uit van het programma van de I.A.O. Van 2—11 juli l.l. was een speciale bijeenkomst van deskundigen belegd, met als agenda:
1. basisproblemen en huidige stromingen op dit gebied en
2. wat kan de I.A.O. op dit terrein doen?

Deze bijeenkomst droeg dus geen „tripartite"-karakter, doch bestond uit personen uit verschillende landen en werelddelen, die uit hoofde van hun functie ervaring bezaten inzake collectieve onderhandeling, bemiddeling in arbeidsconflicten, enz,

Men kwam tot de conclusie, dat gezien de zeer grote verschillen in systeem en praktijk van land tot land de I.A.O. er niet naar moet streven bepaalde stelsels te bevorderen, maar zich tot de grondslagen moet bepalen. Een goed uitgangspunt daarvoor zag men in de tot dusver aangenomen verdragen en aanbevelingen van de I.A.O., t.w. het verdrag omtrent de vrijheid van vakvereniging en de bescherming van het vakverenigingsrecht van San Francisco (1948), het verdrag omtrent het recht tot organisatie en collectieve onderhandeling van Genève (1949) en de aanbevelingen omtrent collectieve contracten, bemiddeling en vrijwillige arbitrage van 1951 en omtrent de samenwerking op ondernemingsniveau van 1952.

Wat de inhoud van de c.a.o.'s betreft, bleek het verschijnsel van de geleidelijke uitbreiding van het terrein dat hierdoor wordt bestreken, algemeen. Dit terrein beperkt zich niet meer tot de lonen en andere arbeidsvoorwaarden in engere zin; de c.a.o. bevat tegenwoordig meermalen ook bepalingen omtrent sociale zekerheid, de problemen geschapen door de ontwikkeling van de techniek en de toeneming van de produktiviteit. Ook de medezeggenschap kwam aan de orde. Verscheidene aanwezigen verklaarden, dat de bedrijfsvoering, uitbreiding, financiering, aard van de produktie en de afzet onderwerpen zijn die uitsluitend tot de taak van de leiding behoren en dat deze geen deel van het collectieve overleg kunnen uitmaken.

Daar besluiten hieromtrent de arbeidsvoorwaarden en de werkgelegenheid kunnen beïnvloeden, werd hiertegenover betoogd, dat ten aanzien hiervan wel degelijk overleg dient te worden gepleegd. Nu meer en meer de collectieve onderhandelingen berusten op concrete gegevens en rede i.p.v. op dreigementen en strijd, dienen de nodige gegevens ter beschikking van partijen te staan. Het recht van staking en uitsluiting bleek men te willen handhaven, als „een stok achter de deur".

Aan de vrijwillige contractuele regelingen voor de bemiddeling werd de voorkeur gegeven. Daar het succes bij de diverse procedures van bemiddeling voor een groot deel afhangt van de kwalificaties en de onpartijdigheid van de bemiddelaars is het zeer nodig dat de vertegenwoordigers der organisaties en de aangewezen bemiddelaars berekend voor hun taak zijn en hiervoor grondig opgeleid.

Ook bij de discussies over de relaties tussen beide groepen in de onderneming zelf, werd een toenemende mate van overleg geconstateerd. Stemmen voor medezeggenschap op de leiding werden ook hier gehoord.

Wat de taak van de I.A.O. op dit gebied betreft, werd aanbevolen: voortgezette research, o.a. door

middel van nauw contact met de vele nationale instituten op het gebied van de relaties tussen werkgevers en werknemers; documentatie over deze onderwerpen door monografieën hieraan te wijden; opvoedende technische hulp, waarbij men o.a. denkt aan de organisatie van internationale of regionale seminaria, missies van deskundigen van landen, die dit behoeven en van gelegenheid tot studie in landen die reeds goed ontwikkelde systemen bezitten; studiebeurzen aan werkgevers, werknemers en ambtenaren.

De fundamentele beginselen van het vakverenigingsrecht zijn neergelegd in het verdrag van San Francisco van 1948, waarvan het tweede artikel luidt:

„De werknemers en de werkgevers, zonder enig onderscheid, hebben het recht zonder voorafgaande goedkeuring organisaties op te richten van hun eigen keuze, alsmede het recht daarvan lid te worden, op geen andere voorwaarde, dan dat zij zich naar de statuten van die organisaties hebben te gedragen."

In het in het jaar daarop aangenomen verdrag „betreffende toepassing van de beginselen van het organisatierecht en het recht van collectieve onderhandeling" worden deze grondslagen verder uitgewerkt en wordt aan de werknemers bescherming verleend tegen discriminatie op grond van een vijandige houding tegenover het vakverenigingswezen. Van werkgeverszijde is er bij de behandeling van deze verdragen voor gepleit om als tegenhanger van de vrijheid om zich te organiseren ook een bepaling op te nemen, waarin het recht om zich *niet* te organiseren uitdrukkelijk werd erkend, hetgeen dus gericht was tegen de z.g. „closed shop" en de „union shop". Dit vond noch bij de werknemers, noch bij de regeringen steun. De verdragen houden zich dus buiten deze kwestie van organisatiedwang.

De zesde regionale conferentie van de Amerikaanse Zeden van de I.A.O.

Deze conferentie kwam op uitnodiging van Cuba in september ll. te Havana bijeen: 113 gedelegeerden en een aantal vertegenwoordigers van andere internationale instituten als toehoorders. Een goed deel van de agenda was ook hier gewijd aan de verhouding tussen werkgevers en werknemers, n.l. de rol van deze beide groepen in de programma's voor de opvoering van de produktiviteit enz., de relaties tussen werkgevers en werknemers in het algemeen. Als derde punt was hier aan toegevoegd: het coöperatiewezen.

Het eerste punt kwam ook voor op de agenda van de Europese regionale conferentie van 1955 en leidde evenals daar tot een zeer uitvoerige resolutie, waarin o.m. naar voren werd gebracht, dat verhoging van de produktiviteit, middel om de economische grondslagen van het menselijk welzijn te versterken, veeleer verkregen dient te worden door grotere efficiency en betere technieken dan door zwaardere arbeid. De resultaten van de toegenomen produktiviteit dienen billijk verdeeld te worden tussen kapitaal, arbeid en consument.

De I.A.O. heeft ook hier een taak, was de conclusie, door technische hulp, het verzamelen en verschaffen van documentatie, het onderhouden van contacten met op te richten of reeds bestaande nationale produktiviteitscentra en het organiseren van studiebijeenkomsten betreffende de mogelijkheden tot aanpassing van de moderne technieken van bedrijfsorganisatie en bedrijfsleiding aan de situaties in de onderontwikkelde gebieden. Daarbij zou vooral ook de positie van de kleine

BEDRIJFSGENEESKUNDE. „Mens en Onderneming" van januari bevat een artikel „*Enige aspecten van de werkzaamheden van de bedrijfsgeneeskundige dienst Enschede*".

LOONPOLITIEK. Het „Handelsblad" van 22 januari bespreekt het „*Bezoldigingsbesluit van de Overheid*" en suggereert de instelling van een niet-ambtelijke commissie, waarin ook vertegenwoordigers van het bedrijfsleven zitting hebben, welke tot taak zouden hebben de bezoldigingsnormen van de overheid in harmonie te brengen met elders geldende normen.

SOCIALE VERZEKERING.

Algemeen. „De Onderneming" van 5 januari bevat onder de titel „*Het ambitieuze sociale regeringsprogramma*" een beschouwing over de plannen van de minister, alsmede een berekening van de daardoor in de toekomst te verwachten sociale lasten. Het „Orgaan van het Gemeenschappelijk Administratiekantoor" van januari bevat een artikel, getiteld „*Bij de inwerkingtreding van de adoptiewet*", waarin een uiteenzetting wordt gegeven van de rechten, die voor een geadopteerd kind kunnen ontstaan in verband met de sociale verzekeringswetten. In hetzelfde nummer staat een artikel „*Boekenonderzoek in verband met loonaanspraken*", waarin een wetsontwerp wordt besproken, dat door de minister van Justitie is ingediend en waarin wordt voorgesteld het recht van de arbeider zeker te stellen, die aanspraak heeft op loon, dat afhankelijk is van gegevens, waarover slechts de werkgever de beschikking heeft, om de opgave van de werkgever te toetsen of te laten toetsen aan de stukken, waaruit deze gegevens moeten blijken. „De Maasbode" van 12 januari schrijft over „*Volksverzekering of staatsuitkering*" en wijst erop, dat een geschatte totale premie van 10% van het loon voor algemene ouderdomswet, kinderbijslagverzekering en weduwen- en wezenverzekering een zware last voor de zelfstandige en een te zware last voor de kleine zelfstandige zal betekenen, maar tevens, dat een volkskinderbijslagverzekering ten laste van de algemene middelen de grondslagen der kinderbijslagwetgeving zou aantasten. De werkgeversbladen bevatten een brief van de Raad van Bestuur in Arbeidszaken aan de Tweede Kamer, waarin bezwaren worden geopperd tegen een *loongrensverhoging*, welke een gevolg is van welvaartsvermeerdering en wordt geraden de verhoging der loongrens te beperken tot *f* 6400,— per jaar. „Het Parool" van 23 januari bevat een kritiek van H. Korte jr op genoemd adres van de Raad van Bestuur in Arbeidszaken. Schrijver verdedigt verhoging der loongrens tot *f* 6900,— en acht een beperking van de werkingssfeer der sociale verzekeringen onaanvaardbaar. De „Katholieke Werkgever" van 5 januari merkt in een artikel „*Loongrenzen in beweging*" op, dat men de sociale verzekering behoort te zien als een plicht voor verzekerden met een inkomen beneden een bepaalde grens om bepaalde risico's te verzekeren en niet als een recht, dat niet mag worden ontnomen, indien de welvaart stijgt.

Vervolg van bladzijde 126.

ondernemingen bekeken moeten worden, die in deze gebieden grote mogelijkheden voor de werkgelegenheid kunnen bieden. Belangrijk is ook, dat men tracht een uniforme terminologie in deze materie op te stellen. Mr M. C. v. d. WERFF

Invaliditeitsverzekering. Het „Parool" van 22 januari dringt er onder de titel „*Sociale zekerheid voor invaliden*" o.m. op aan, om in de toekomst de zelfstandigen onder de invaliditeitswet te brengen. „Trouw" van 21 januari pleit in een artikel over de „*Invaliditeit*" voor een coördinerende instantie, die de toepassing van gelijke maatstaven bij de invaliditeitsschattingen door medische diensten van bedrijfsverenigingen zal waarborgen.

Ouderdomsvoorzieningen. Het „Nederlands Juristenblad" van 12 januari bevat een beschouwing over de mogelijkheid van „*beslag op pensioen*" ex artikel 32 der pensioen- en spaarfondsenwet, waarin mr P. A. J. Sophie een artikel van mr Blokzijl over dit onderwerp bestrijdt en opmerkt, dat genoemd artikel slechts een minimumregeling geeft, waarvan in het pensioenreglement ten gunste van de gepensioneerde kan worden afgeweken. De „Verenigde Verzekeringspers" van 28 december 1956 bevat een artikel „*Algemene ouderdomswet en bedrijfspensioenfondsen*" door prof. dr J. Engelfriet, waarin deze constateert, dat de verwachting, dat vele werkgevers van hun recht toekomstige pensioenen te verlagen niet of weinig gebruik zullen maken, volledig is bevestigd. De „Naamlooze Vennootschap" van december/januari is geheel gewijd aan de vraagstukken der *geldontwaarding*, waarbij J. C. Brezet een overzicht geeft van de methoden, welke in praktijk worden gebracht en worden beproefd om de gevolgen der geldontwaarding voor de oudedagvoorzieningen te verzachten. Het „Weekbericht van de Algemene Nederlandse Diamantbewerkersbond" van 17 januari bevat een artikel over het in te stellen *bedrijfspensioenfonds voor de diamantindustrie*. In het „Orgaan van het Gemeenschappelijk Administratiekantoor" van januari staat een artikel over de „*Sociale verzekering in Oostenrijk*", waarin een overzicht van de daar onlangs tot stand gekomen nieuwe sociale verzekeringswetten wordt gegeven.

Ongevallenverzekering. Het „Orgaan van het Gemeenschappelijk Administratiekantoor" van januari behandelt „*Enkele nieuwe uitspraken betreffende ongevallen in schafttijd*".

Weduwen- en wezenverzekering. „De Tijd" van 29 januari bericht, dat men in de S.E.R. tot overeenstemming is gekomen over het ontwerp-advies inzake weduwen- en wezenverzekering.

Ziekenfondsverzekering. In „Economisch-Statistische Berichten" van 23 januari geeft J. de Wit een overzicht van de „*Financiële situatie van de verplichte ziekenfondsverzekering*", bij het begin van 1957, waarbij aandacht wordt besteed aan de schommelingen in het premiepercentage en de omvang van de reserve van het vereveningsfonds. Schrijver geeft als zijn mening, dat — indien men streeft naar een stabiel premiepercentage — niet zal zijn te ontkomen aan het afwentelen van een deel van de kosten der verzekering op de vrijwillige aanvullende verzekeringen. Blijkens een bericht in „Trouw" van 10 januari is het C.N.V. van mening, dat het recht op *kraamgeld* in het ziekenfondsenbesluit dient te worden opgenomen, waardoor de lasten komen voor rekening van het bedrijfsleven.

Ziekteverzuim. „De Ziekenfondsgids" van januari bevat een artikel van dr A. C. Drogendijk over „*De toeneming van het ziekteverzuim in de na-oorlogse jaren*", waarin de stelling wordt verdedigd, dat de sociale verzekeringswetten ondanks hun goede zijden de natuurlijke regulatie van de verzuimnorm ernstig hebben verstoord, welke stelling met tal van cijfers wordt toegelicht.

J. H. VAN HOLTHE TOT ECHTEN

ARBEIDERSBESCHERMING

In december 1956 zond de Staatssecretaris van Sociale Zaken aan de S.E.R. om advies een drietal ontwerpen van algemene maatregelen van bestuur, berustend op de Arbeidswet 1919, te weten:

een algemene maatregel, welke een regeling van werk- en rusttijden zal geven voor de arbeiders, die in de zgn. restgroepen werkzaam zijn;

één, welke de arbeidstijden in bioscopen regelt en

één ontwerp-Werktijdenbesluit voor bad- en zweminrichtingen.

Het eerste besluit, dat voor de „restgroepen", is nodig om tot een algemene invoering van de Arbeidswet te geraken. Deze wet immers werd in de loop der tijden bij stukjes en beetjes ingevoerd en nu de hekkesluiter op het punt staat te worden geboren, is het aardig daarvan een overzicht te geven.

Tot 1919 bleef de werkingssfeer van de Arbeidswet — behoudens wat de arbeidsverboden voor jeugdigen betreft — beperkt tot fabrieken en werkplaatsen (zie de Arbeidswet van 1889 en de wijziging van 1911). In 1919 kwam een Arbeidswet tot stand, die in beginsel op het gehele terrein van de arbeid werk- en rusttijden voorschreef (met uitzonderingen, o.m. van landbouwarbeid), doch waarvan de invoering etappegewijs plaats vond. In dit verband valt te noemen:

1919 inwerkingtreding voor fabrieken en werkplaatsen
1920 inwerkingtreding voor bakkerijen
1922 inwerkingtreding voor kantoorarbeid
1929 inwerkingtreding voor verplegingsinrichtingen
1933 inwerkingtreding voor winkels
1937 inwerkingtreding voor kantoren
1938 inwerkingtreding voor koffiehuizen en hotels (enkele summiere bepalingen)
1949 inwerkingtreding voor koffiehuizen en hotels (uitgewerkte regeling).

Thans zal dus de laatste etappe worden afgelegd door het invoeren van par. 2 der wet, de paragraaf der zgn. restgroepen. Evenwel ook dit terrein bleef in de loop van de tijd niet geheel onbetreden: zo kwam in 1929 een Rustdagbesluit toonkunstenaars tot stand (thans in een apart wetje opgenomen), in 1930 een Rustdagbesluit voor transportarbeiders, in 1939 werd ten aanzien van de aanvankelijk ook onder par. 2 vallende chauffeurs een regeling getroffen in het Rijtijdenbesluit, terwijl in 1954 het Werktijdenbesluit voor pakhuizen tot stand kwam.

De Staatssecretaris is ten aanzien van het invoeren van par. 2 der Arbeidswet niet over één nacht ijs gegaan. In 1954 vroeg hij de S.E.R. advies over enkele bij de te ontwerpen regeling van werk- en rusttijden in acht te nemen hoofdlijnen. Dit advies bracht de S.E.R. in 1955 uit en hier moge worden vermeld, op welke wijze de Staatssecretaris een enkel in het advies vervat moeilijk punt tot een oplossing bracht.

Allereerst zij opgemerkt, dat het uitgangspunt, dat de Staatssecretaris met de te ontwerpen regeling voor ogen stond, n.l. het tot stand brengen van een summiere regeling voor alle onder par. 2 vallende groepen gezamenlijk, de instemming van de S.E.R. had. Dus niet voortgaan op de hierboven beschreven weg door telkens een bepaalde restgroep „op de korrel" te nemen. Neen, men wenst allerwegen nu alle restgroepen gezamenlijk met één grote zwaai onder een zelfde regeling te brengen.

In het advies van de S.E.R. van 1955 blijkt echter van tweeërlei standpunt aangaande de in de regeling op te nemen maximum-werktijden per dag en per week. Een deel van de Raad meende, dat voor alle bedrijfstakken en bedrijfstakjes, waarvoor nog geen wettelijke regeling van werk- en rusttijden geldt, nu een plafond dient te worden gelegd op 8½ uur per dag en 48 uur per week; voor die groepen die kunnen aantonen onmogelijk „onder dit plafond te kunnen staan" zouden dan uitzonderingen moeten worden gesteld.

Een ander deel van de Raad wenste het plafond te zien gelegd op 10 uur per dag en 55 uur per week, gelijk ook door de Staatssecretaris werd voorgesteld. Dit deel van de Raad wijst er o.m. op, dat als doel van de te ontwerpen regeling vooral moet worden gezien het afsnijden van excessen. Verdergaande maatregelen zouden naar het oordeel van bedoeld deel van de Raad het globale karakter van de voorgestelde regeling aantasten, c.q. de opzet van deze regeling doorkruisen.

Nu komen beide partijen toch bij elkaar, doordien de principiële voorstanders van een 48 uren-regeling wel willen zwichten voor het argument, dat voor de realisatie hunner gedachte een wetswijziging nodig zal zijn, waarmede waarschijnlijk veel tijd zou zijn gemoeid. Zij willen evenwel de onder de algemene regeling van 55 uren per week vallende groepen, waarvoor een plafond van 48 uren niet te hoog zou zijn, zo snel mogelijk uit de algemene globale regeling zien gelicht. Voor bedoelde groepen zal zo spoedig mogelijk een regeling dienen te worden getroffen op de basis van 48 uren per week.

Met deze laatste gedachtengang nu is de Staatssecretaris blijkens zijn thans om advies bij de S.E.R. aangeboden besluiten meegegaan. Hij stelt in de globale regeling de werktijd op 55 uur per week, doch voegt bij zijn algemene besluit twee besluiten, die de 48 uren-week tot basis hebben, n.l. een werktijdenbesluit voor bioscopen en een werktijdenbesluit voor bad- en zweminrichtingen.

Opmerkelijk is hetgeen in de toelichting op het algemene besluit wordt gezegd over de aangehouden 55-uren-norm. Deze toch moet anders worden bezien dan de in vele andere werktijdenbesluiten opgenomen norm van 48 uren. Bij het stellen van de gewone norm van een maximum van 48 uren ging men ervan uit, dat normaliter inderdaad ook 48 uren zou worden gewerkt. Hier, bij het voorschrijven van een werktijd van maximaal 55 uren per week zit een andere gedachte voor. Tussen het plafond van 55 uur en de in vele der restgroepen gebruikelijke werktijd ligt een speling. Deze speling dient in de eerste plaats te worden aangewend om bijzondere omstandigheden op te vangen. Zo zal men dus niet voor alle overwerk vergunning van de overheid nodig hebben, doch eerst wanneer het overwerk zo langdurig wordt, dat men boven de 55 uren komt.

Het ontworpen algemene besluit zal dus minder bescherming bieden dan tot nu toe gebruikelijk. De Staatssecretaris wil echter — gelijk gezegd — uit de algemene vergaarbak telkens bedrijfstakken lichten, waarvoor de gebruikelijke bescherming wordt ingevoerd en waarvoor derhalve een regeling op basis van 48 uur geheel in alle finesses wordt uitgewerkt. De daad bij het woord voegend heeft hij zijn ontwerp van een algemeen besluit aanstonds vergezeld doen gaan van twee dezer bijzondere ontwerpen, te weten die voor de bioscopen en die voor de bad- en zweminrichtingen.

Mr E. Tinga

KOSTEN LEVENSONDERHOUD

Levensonderhoud duurder. Het prijsindexcijfer van het levensonderhoud van gezinnen, zoals dat maandelijks door het C.B.S. wordt samengesteld, vertoonde per 15 december 1956 een stijging met 1 punt ten opzichte van de vorige maand en wel van 109 tot 110 (basis 1951 = 100).

SOCIALE VERZEKERING

ALGEMEEN

Verhoging loongrenzen. In de memorie van antwoord op het wetsontwerp betreffende de verhoging van de loongrenzen sociale verzekering tot *f* 6900,— per jaar: zegt de staatssecretaris onder meer, dat sommige leden ten onrechte de indruk hebben gekregen, dat zijn gedachten zouden gaan in de richting,, dat een eenmaal verzekerde groep nimmer zou mogen worden ingeperkt. Het welvaartsbegrip valt niet exact op grond van een statisch gegeven te concretiseren. Men kan hoogstens trachten dat begrip zo nauwkeurig mogelijk te benaderen. De staatssecretaris wijst erop, dat de lonen zich in de jaren 1938/1939 bewogen rond de *f* 1500,— per jaar en dat tezelfdertijd een loongrens gold van *f* 3000 per jaar. Thans ligt het gemiddelde loonpeil rond *f* 4000,— per jaar, terwijl als loongrens een bedrag van *f* 6900,— per jaar wordt voorgesteld. Zou men de mate van welvaart willen vergelijken van iemand, die destijds *f* 3000,— verdiende met die van iemand, die op het ogenblik *f* 6900,— per jaar verdient, dan zou men een veelheid van factoren in zijn beschouwing moeten betrekken. Men zou in elk geval rekening moeten houden met de grote mutaties in de behoeften, maar bovenal zou moeten worden vergeleken tegen welke bedragen iemand destijds in staat was het ziekterisico van zich en de zijnen te dekken en welke bedragen daarmede thans gemoeid zijn. De staatssecretaris wijst erop, dat het prijsindexcijfer van 100 in 1938/1939 is gestegen tot 275 in 1955. Op deze basis zou de loongrens uitkomen op een bedrag van *f* 8200,— per jaar. Over de ontkoppeling van de loongrens ziekte-wet en ziekenfondsenbesluit deelt de staatssecretaris mede, dat de Sociale Verzekeringsraad een onderzoek heeft ingesteld naar de vraag of de loongrens ziekenfondsenbesluit ware te vervangen door een inkomensgrens. De Raad acht een dergelijke vervanging bij het huidige systeem van premie-inning niet mogelijk.
(Kamerst. 4567, nr 5)

Uitkeringen voor blinden verhoogd. In de regeling „voorzieningen voor blinden" zijn enige verbeteringen aangebracht. De wijzigingen hebben betrekking op het zgn. plafond en de „normatieve uitkeringen". Het plafond is voor kostwinners in alle gemeenteklassen verhoogd met *f* 2,50 en de normatieve uitkering met *f* 1,90 per week. Voor kostgangers en bij ouders inwonende blinden boven 30 jaar bedragen deze verhogingen resp. *f* 1,75 en *f* 1,40; voor bij ouders inwonende blinden beneden 30 jaar resp. *f* 1,25 en *f* 0,95. Deze verhogingen treden in werking met terugwerkende kracht van 27 augustus 1956 af. (3/1)

KINDERBIJSLAGVERZEKERING

Meer kindertoeslag voor ambtenaren. De kindertoeslag voor ambtenaren is per 1 oktober met 10 procent verhoogd, Over de laatste drie maanden van 1956 zal deze verhoging ineens worden uitgekeerd. (11/1)

OUDERDOMSVOORZIENING

Invordering premie ouderdomswet begint spoedig. Zelfstandigen, die onder de werkingssfeer van de a.o.w. vallen, zullen in de loop van januari of in ieder geval in februari van de belastingdienst een voorlopige aanslag ontvangen voor de premie die krachtens deze wet moet worden betaald. Deze aanslag zal voor deze eerste maal worden gebaseerd op het inkomen over het jaar 1956. In de loop van 1958 volgt dan een definitieve aanslag. Het door een mogelijke wisseling in het inkomen te veel of te weinig betaalde zal worden gerestitueerd, resp. moeten worden bijgestort. Zelfstandigen kunnen de premie maandelijks of zelfs wekelijks voldoen, op dezelfde wijze waarop doorgaans de belastingen worden

betaald. Eind februari is de eerste vervaldag, voor een bedrag gelijk aan een elfde deel van de premie. Daarna vervalt elke maand een zelfde bedrag. De waarschuwings- en boeteprocedure bij het achterwege blijven van tijdige betaling, is dezelfde die geldt voor de betaling van belastingen. (3/1)

Complementaire sociale voorzieningen en algemene ouderdomswet. De staatssecretaris van Sociale Zaken heeft aan de gemeentebesturen bericht, dat de lonen en uitkeringen ingevolge de complementaire sociale voorzieningen, waarvan premie voor de algemene ouderdomswet wordt ingehouden, worden verhoogd met 5,6 pct ter gedeeltelijke compensatie van die premie. Dit betreft de sociale werkvoorzieningsregeling voor hoofd- en handarbeiders en de sociale voorziening *a* en *b*. (4/1)

Ouderdomswet en aanvullende steun. De minister van Maatschappelijk Werk heeft zich in een circulaire tot de gemeentebesturen gewend, omdat haar is gebleken, dat de per 1 januari in werking getreden algemene ouderdomswet in een aantal gevallen aanleiding heeft gegeven tot vermindering van — in enkele gemeenten tot volledige verrekening met — de aanvullende oudersteuning, welke vele bejaarden voordien van de zijde der gemeenten ontvingen naast hun uitkeringen ingevolge de noodwet ouderdomsvoorziening. Door een overeenkomstige verlaging, respectievelijk door intrekking van de voorheen genoten gemeentelijke bijsteun zou de inwerkingtreding van de algemene ouderdomswet voor bedoelde bejaarden zonder merkbaar effect blijven, zo zegt minister Klompé. Zij zou het daarom op prijs stellen, indien de gemeenten aanleiding zouden kunnen vinden als algemene gedragslijn te bevorderen, dat voor die gevallen, waarbij de verlaging van de aanvullende ondersteuning uitsluitend een gevolg is van de inwerkingtreding van de algemene ouderdomswet de hogere uitkering krachtens genoemde wet althans enigermate blijft doorwerken in het bedrag, dat tenslotte aan de betrokken bejaarden ten goede komt.

Betere pensioenen voor Amsterdamse havenarbeiders. De Algemene Raad van het Pensioenfonds voor de Haven- en Vervoerbedrijven, waarin werkgevers en werknemers gelijkelijk vertegenwoordigd zijn, heeft dezer dagen de navolgende besluiten genomen. Met ingang van 1 januari 1957 zullen de ouderdoms- en weduwenpensioenvoorziening van rond 8000 Amsterdamse havenarbeiders aanzienlijk worden verbeterd. Bovendien zullen de 800 reeds gepensioneerden of weduwen een extrauitkering van *f* 25,— krijgen over 1956 en een verhoging van hun bestaande uitkeringen met 25 procent tot *f* 6,88 per week. De regeling geeft de betrokken werknemers recht op een uitkering van 0,9 procent van het loon voor ieder jaar dat zij aan het pensioenfonds hebben bijgedragen. Als premie betalen zij 3½ pct en de werkgevers 10 pct. Voor de werknemers, die vóór 1902 geboren zijn en ten minste vijf jaar aan het fonds hebben betaald, wordt evenwel aangenomen dat zij 22 dienstjaren hebben. Het gevolg hiervan is, dat de uitkering, die zij nu zouden krijgen van *f* 5,50 per week stijgt tot *f* 11,— à *f* 12,— per week. Zeer belangrijk zijn voorts de verbeteringen, die in de weduwenvoorziening zijn getroffen. Zij krijgt 0,5 pct van het loon, waarover premie betaald zou zijn als haar man tot zijn 65-jarige leeftijd gewerkt had. Voor een 30-jarige verzekerde, die, na vijf jaar aan het fonds betaald te hebben, komt te overlijden, betekent dit dat zijn vrouw in plaats van *f* 208,80 per jaar nu *f* 803,— per jaar aan pensioen krijgt.

In afwachting van een wettelijke weduwenvoorziening en mede in verband met de invoering van de algemene ouderdomswet heeft het bestuur van het pensioenfonds besloten de na 1 januari toe te kennen pensioenen bovendien nog te verhogen met *f* 522,— per jaar. De bovenbedoelde weduwe krijgt zodoende dus *f* 1325 per jaar uitgekeerd.

Voor alle havenarbeiders geldt de bepaling, dat géén korting op de uitkeringen van het fonds zal worden toegepast in verband met de algemene ouderdomswet en invaliditeitsuitkering. Deze komen dus bij de pensioenuitkeringen.

Tenslotte zullen de bestaande pensioenaanspraken op 1 januari 1957, in zoverre deze hoger zouden zijn dan de nieuwe (voor enkele groepen jongeren kan dat het geval zijn), onverkort gehandhaafd blijven. Bestaande rechten worden dus niet aangetast. (27/12)

Verplichtstelling bedrijfspensioenfonds bloembollenbedrijf. Op verzoek van de organisa-

ties van werkgevers en werknemers in het bloembollenbedrijf heeft de staatssecretaris van Sociale Zaken met ingang van 1 februari voor de mannelijke werknemers van 18 t/m 64 jaar, werkzaam in deze bedrijfstak, het deelnemen in het bedrijfspensioenfonds voor het bloembollenbedrijf verplicht gesteld. In dit pensioenfonds, dat reeds in 1931 is opgericht, nemen ongeveer 14.350 werknemers deel. Met inbegrip van dit pensioenfonds is het aantal bedrijfspensioenfondsen, waarin de deelneming op grond van de wet betreffende verplichte deelneming in een bedrijfspensioenfonds verplicht is gesteld, thans gestegen tot 22. (11/1)

Westduitse Bondsdag aanvaardt het wetsontwerp tot herziening der sociale renten. De Westduitse Bondsdag heeft dezer dagen in derde en laatste lezing zijn goedkeuring gehecht aan het wetsvoorstel, dat beoogt aan ongeveer zes miljoen personen die door ouderdom, ziekte of invaliditeit niet meer kunnen werken, hogere sociale renten uit te keren. Arbeiders en geëmployeerden, die veertig jaar hebben gewerkt, krijgen voortaan een ouderdomspensioen dat zestig procent van hun gemiddeld brutosalaris bedraagt. Deze pensioenen zullen op gezette tijden worden aangepast aan de arbeidsproduktiviteit, d.w.z. aan de stijging van het nationaal inkomen per werknemer. Het wetsontwerp heeft tot gevolg, dat de lopende sociale renten met gemiddeld 70% worden verhoogd. Aangezien deze verhoging van de ouderdomspensioenen de staatsuitgaven het eerste jaar al met 5.63 miljard Mark tot 13.05 miljard zal doen stijgen, wordt de premie van 11 tot 14 pct van het brutosalaris verhoogd. Van deze premie betalen werknemer en werkgever ieder de helft.

De verzekeringsplicht bestaat voor iedere arbeider en geëmployeerde die minder dan 1250 Mark per maand verdient, d.i. ongeveer 90 pct van allen, die in loondienst werken. Tot dusver lag de grens bij een salaris van 750 Mark per maand.

Op 8 februari moet de Bondsraad zich nog over het ontwerp uitspreken. Als deze het aanvaardt, wordt het met terugwerking tot 1 januari jl. van kracht. (22/1)

ZIEKENFONDSVERZEKERING

Premie vrijwillige verzekering ziekenfondsen. De financiële commissie uit de Ziekenfondsraad heeft alle besluiten van ziekenfondsbesturen tot verhoging van de premie der vrijwillige verzekering goedgekeurd. Elf fondsen hebben de premie niet verhoogd.

In december 1956 varieerden de premies van *f* 1,27 tot *f* 2,01, met ingang van 1957 zullen zij variëren van *f* 1,40 tot *f* 2,24 per betalende verzekerde per week. Slechts een fonds — te 's-Gravenhage — komt nog boven laatstgenoemd bedrag, doordat het tevens een zgn. kinderpremie heft. Deze bedraagt *f* 0,30 per kind beneden zeventien jaar. De hoogste premies worden vervolgens aangetroffen te Hengelo (*f* 2,24) en bij enige andere Haagse ziekenfondsen (*f* 2,20). Gemiddeld stijgt de premie van *f* 1,72 tot *f* 1,91, dus met ongeveer 11%. In deze verhoging komen tot uiting enerzijds de toenemende vraag naar verstrekkingen, anderzijds een stijging van de kosten der verstrekkingen, waarbij de ziekenhuistarieven een belangrijke rol spelen.

Ook voor 1957 hebben een aantal fondsen overeenstemming bereikt om in een bepaald gebied een zelfde gemiddelde premie te heffen. Door onderlinge verevening van tekorten en overschotten steunt men elkander. De deelneming in dergelijke verrekenkassen is minder groot dan voor 1956. Het grootst is de deelneming in midden-Nederland, waar 16 fondsen en 7 afdelingen van fondsen, welke het grootste deel van de provincies Utrecht en Gelderland, het Gooi en een klein deel van Zuid-Holland en Overijssel omvatten, een verrekenkas vormen.

(Persbericht nr 58 v.d. Ziekenfondsraad)

TRACTATENBLADEN

Op 24 januari 1957 is onder meer uitgegeven het tractatenblad nr 11. Verdrag tot uitbreiding en coördinatie van de toepasselijkheid van de wetgeving inzake sociale zekerheid op de onderdanen van de landen, welke partij zijn bij het verdrag van Brussel (Nederland, België, Frankrijk, Groot-Brittannië en Noord-Ierland, Luxemburg). Parijs, 7 november 1949.

Sociale zekerheid voor arbeiders in alle K.S.G.-landen. Alle sociale voorzieningen voor arbeiders in de zes K.S.G.-landen zullen worden uitgebreid tot de arbeiders, die gaan werken in een ander land dan dat waaruit zij afkomstig zijn. Binnenkort zullen dus alle Nederlandse arbeiders — niet al-

leen die van de kolen- en staalindustrie — hun sociale zekerheid ook gewaarborgd zien als zij in België, Luxemburg, Frankrijk, Duitsland of Italië gaan werken. Over de beginselen van een verdrag dat deze aangelegenheid regelt, is na 2½ jaar werken overeenstemming bereikt tussen de ministers van Sociale Zaken der K.S.G.-landen. Hierdoor wordt een der grootste hinderpalen voor de vrije migratie van arbeiders tussen de zes K.S.G.-landen weggenomen. In het verdrag worden onder meer regelen getroffen voor de gezinstoelagen — waaronder de kinderbijslag — en de uitkeringen bij werkloosheid. (26/11)

STAND DER WETGEVING

Tweede Kamer

Nr 4567. Voorlopig verslag (24/1) en memorie van antwoord (28/1) op het wetsontwerp tot wijziging van de invaliditeitswet, de ziektewet, de zee-ongevallenwet 1919, de wet van 21 december 1950, stb. K 590, tot uitbreiding van de toepassing van het ziekenfondsenbesluit en de werkloosheidswet (verhoging loongrenzen).

Nr 4572. Ontwerp van wet en memorie van toelichting op het wetsontwerp tot vaststelling van Boek 5 van het nieuwe burgerlijk wetboek (17/1).

Nr 4575. Ontwerp van wet en memorie van toelichting op het wetsontwerp tot compensatie premie algemene ouderdomswet ongevallenrentetrekkers (22/1).

Eerste Kamer

Nr 4173. Voorlopig verslag van de commissie van rapporteurs op het wetsontwerp tot oprichting van een stichting ter bevordering van de voorziening in de behoefte van industriële ondernemingen aan risicodragend kapitaal (Wet stichting industrieel garantiefonds). (51/1)

Nr 4288. Voorlopig verslag van de commissie van rapporteurs over de ontwerpen van wet tot:

a. nadere wijziging van de ongevallenwet 1921;

b. nadere wijziging van de land- en tuinbouwongevallenwet 1922 (15/1)

Nr 4414. Voorlopig verslag van de commissie van rapporteurs over het ontwerp van wet tot wijziging van hoofdstuk XIII A der Rijksbegroting voor het dienstjaar 1956 (voorziening voor blinden) (15/1).

Nr 4563. Eindverslag van de commissie van rapporteurs (16/1) en nota n.a.v. het eindverslag op het ontwerp van wet tot beperking van de uitbetaling van de pensioenen aan gewezen leden van Gedeputeerde Staten ener provincie en gewezen wethouders ener gemeente, zomede van de pensioenen van hun weduwen bij gelijktijdige aanspraak op een pensioen krachtens de algemene ouderdomswet.

Aangenomen:

Nr 4559. D.d. 27/12'56 het wetsontwerp tot:

a. wijziging van de wet van 3 februari 1954 (stb 60), tot tijdelijke verhoging van renten ingevolge de invaliditeitswet en van de op die renten verleende toeslagen.

b. tijdelijke verhoging van ongevalsuitkeringen.

c. verstrekking van een eenmalige uitkering aan personen, die in het genot zijn van een uitkering krachtens de noodwet ouderdomsvoorziening.

d. wijziging van de k.b.w. (verhoging kinderbijslagen).

e. wijziging van de k.b.w. voor invaliditeits-, ouderdoms- en wezenrentetrekkers (verhoging kinderbijslagen).

f. wijziging van de noodwet kinderbijslag kleine zelfstandigen (verhoging kinderbijslagen en inkomensgrenzen).

Nr 320

CENTRALE RAAD VAN BEROEP

16 februari 1956 O.W. nr 1955/116

MRS BOK, VAN BASTEN BATENBURG, SASSEN

Art. 1, eerste lid, der Ongevallenwet 1921

Verband met de dienstbetrekking bij sportbeoefening

Kwetsuur, opgelopen tijdens, met toestemming van de werkgeefster in diensttijd gespeelde voetbalwedstrijd tussen de fabriekselftallen van verschillende ondernemingen, waarbij getroffenes speeluren ondanks behoud van loon niet behoefden te worden ingehaald, desondanks niet beschouwd als verband houdende met de dienstbetrekking.

Het overwegend particulier karakter van sportbeoefening voor een werknemer geldt te meer voor het deelnemen aan een competitiewedstrijd, kennelijk bedoeld om te worden verspeeld in de vrije tijd van de werknemer.

Het Bestuur der Rijksverzekeringsbank, gevestigd te Amsterdam, eiser in hoger beroep,

J. A. G., wonende te V., gedaagde in hoger beroep.

De Centrale Raad van Beroep, enz.

In rechte:

O. dat uit de gedingstukken en het verhandelde ter 's Raads terechtzitting voor de Raad feitelijk vaststaat:

dat gedaagde deel uitmaakt van het voetbalelftal, dat gevormd wordt door arbeidersverbonden aan de fabriek waar hij in loondienst werkzaam is;

dat de sportkleding voor dit elftal en verdere spelbenodigdheden door de werkgeefster worden verschaft, terwijl ook de terreinkosten voor rekening van werkgeefster komen;

dat bedoeld elftal deelneemt aan een zomeravondcompetitie te spelen tussen verscheidene fabriekselftallen, die daaraan hun medewerking verlenen;

dat, toen het elftal, waartoe gedaagde behoorde, op 17 mei 1954 des avonds tegen dat van de N.V. Metaalwarenfabriek „V." moest spelen, gedaagde die avond dienst had van 14—23 uur;

dat hij echter van werkgeefster toestemming kreeg om mede te spelen met behoud van loon, terwijl de speeluren niet behoefden te worden ingehaald;

dat gedaagde tijdens het spelen van die wedstrijd een trap tegen de linkerenkel kreeg, tengevolge waarvan die enkel werd gekneusd en genees- en heelkundige behandeling te dier zake noodzakelijk was;

O. dat partijen nu verdeeld houdt het antwoord op de vraag, of bedoeld ongeval gedaagde is overkomen in verband met zijn dienstbetrekking;

O. dat de eerste rechter deze vraag bevestigend heeft beantwoord, blijkens de overwegingen van diens aangevochten uitspraak kennelijk in hoofdzaak op grond van de financiële steunverlening en overige medewerking van de werkgeefster bij voormelde sportbeoefening;

O. echter dat deze Raad die rechter daarin niet kan volgen, van oordeel, dat het beoefenen van sport, onder omstandigheden als vorenvermeld, gerekend moet worden tot de particuliere sfeer van de werknemer;

O. dat de Raad dit oordeel baseert op de navolgende gronden:

dat naar 's Raads oordeel het beoefenen van sport door een werknemer in het alge-

meen een overwegend particulier karakter draagt;

dat zulks te meer geldt voor het deelnemen aan één competitiewedstrijd bij zomeravondvoetbal, kennelijk bedoeld om te worden verspeeld in de vrije tijd van de werknemer;

dat weliswaar het medespelen in een fabriekselftal wordt bepaald door het feit, dat de betrokkene werknemer is aan die fabriek, doch zulks een factor vormt van te weinig gewicht om het in artikel 1 vereiste verband met de dienstbetrekking te scheppen;

dat dit onder vorenvermelde omstandigheden in casu evenmin wordt bereikt door de steunverlening en medewerking van werkgeefsters zijde;

O. dat uit het vorenstaande volgt, dat het aan gedaagde op 17 mei 1954 tijdens voetballen overkomen ongeval niet gezegd kan worden hem te hebben getroffen in verband met zijn dienstbetrekking, zodat thans moet worden beslist als volgt:

Recht doende in naam der Koningin!

Vernietigt de uitspraak, waarvan beroep;

Bevestigt de bestreden beslissing.